

УДК 78.071.2(477.83-21): 78.087.6"19"
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-1-13>

Андрій БОЖЕНСЬКИЙ,
orcid.org/0009-0001-9341-1380
аспірант кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка,
заступник директора з виховної роботи
Дрогобицького фахового музичного коледжу імені Василя Барвінського
(Дрогобич, Львівська область, Україна) a.bozhenskyi@gmail.com

ВОКАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ МИКОЛИ ЛАСТОВЕЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВОКАЛІСТИКИ ДРОГОБИЧЧИНИ

Важливим сегментом якісного функціонування вокалістики є творчий симбіоз виконавців та концертного репертуару. Більшу частину репертуарного списку соліста-виконавця становлять кращі зразки світової та української камерно-вокальної музики. Досить вагомим чинником є наповнення концертного репертуару творами професійних композиторів локального соціокультурного простору. Композитори є активними учасниками творчих колективів, тісно співпрацюють із солістами-вокалістами, і знаючи їх виконавські можливості, ставлять за мету розширити та урізноманітнити концертний репертуарний список.

У статті дається короткий огляд вокальної творчості дрогобицьких композиторів Степана Стельмашчука, Романа Сов'яка та Олександра Опанасюка, у творчості яких вокальний жанр не знайшов ґрунтовного зацікавлення. Основна увага відведена камерно-вокальній творчості Миколи Ластовецького – композитора, педагога, музично-громадського діяча. Будучи уродженцем Хмельниччини, отримавши ґрунтовну музичну освіту у Львові та Києві, митець понад 40 років пов'язав своє мистецьке і особисте життя із Дрогобиччиною.

Творчий доробок Миколи Ластовецького досить об'ємний і охоплює жанри інструментальної та хорової музики. Велике зацікавлення у виконавців викликають твори для фортепіано, кантати, оригінальні хори та хорова обробки. До вокального жанру композитор звертається епізодично і не надає йому пріоритету у процесі творчості. З ранніх зразків опубліковані «Ой, льонок» та «Над коліскою» (слова Янки Купала). В цих зразках зароджується володіння композитором вокальною технікою, яка стане підґрунтям у його кантатах та хорах.

У статті детально проаналізований «Покаянний псалом» із кантати «Псалми Давида» М. Ластовецького. Ця частина у сольному виконанні розкриває майстерність композитора у володінні вокальною технікою для розкриття глибинного філософського змісту біблійної поезії.

Тема вокальної творчості Миколи Ластовецького як творчий доробок композитора, так і в контексті функціонування вокалістики на Дрогобиччині є новаторською і не досліджувалася науковцями, що робить її актуальною і цікавою. Розкриття і детальний аналіз вокальної музики митця є доказовою базою високого рівня композиторської техніки у камерно-вокальній царині, ставить її на один рівень із хоровими та фортепіанними творами.

Ключові слова: Микола Ластовецький, вокалістика, солоспів, кантата, Покаянний псалом.

Andrii BOZHENSKYI,
orcid.org/0009-0001-9341-1380
Postgraduate student at the Vocal and Choral, Choreographic and Fine Arts Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
Deputy Director for Didactic Work
Drohobych Vasyl Barvinsky Music Applied College
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) a.bozhenskyi@gmail.com

MYKOLA LASTOVETSKYI'S VOCAL WORK IN THE CONTEXT OF THE FUNCTIONING OF VOCAL MUSIC IN DROHOBYCH DISTRICT

An important segment of the high-quality functioning of vocal music is the creative symbiosis of performers and concert repertoire. Most of the repertoire list of the soloist-performer is made up of the best examples of world and Ukrainian chamber and vocal music. A rather significant factor is the filling of the concert repertoire with works by professional composers of the local socio-cultural space. Composers are active participants in creative groups, closely cooperate with soloists-vocalists, and knowing their performance capabilities, set a goal to expand and diversify the concert repertoire list.

The article provides a brief overview of the vocal work of Drohobych composers Stepan Stelmashchuk, Roman Soviak and Oleksandr Opanasiuk, in whose works the vocal genre did not find substantial interest. The main attention is paid to the chamber and vocal work of Mykola Lastovetskyi – a composer, teacher, music and public figure. Being born in

Khmelnyskyi Region, having received a thorough music education in Lviv and Kyiv, the artist dedicated his artistic and personal life to Drohobych District for over 40 years.

Mykola Lastovetskyi's work is quite extensive and covers the genres of instrumental and choral music. His piano works, cantatas, original choruses and choral arrangements are of great interest to performers. The composer addresses the vocal genre episodically and does not give it priority in his works. Among the early published examples are "Oh, Flax" and "Over the Cradle" (lyrics by Yanka Kupala). These works demonstrate the composer's mastery of vocal technique, which will become the foundation of his cantatas and choruses.

The article provides a detailed analysis of Lastovetskyi's "Penitential Psalm" from the cantata "Psalms of David." This solo performance reveals the composer's mastery of vocal technique to show the profound philosophical content of biblical poetry.

The theme of Mykola Lastovetskyi's vocal work, both as the composer's heritage and in the context of the functioning of vocal music in Drohobych District, is innovative and has not been studied by scholars, which makes it relevant and interesting. The study and detailed analysis of the artist's vocal music proves the composer's high level of technique in chamber and vocal field, placing it on the same level with choral and piano works.

Key words: Mykola Lastovetskyi, vocal music, solo singing, cantata, Penitential Psalm.

Постановка проблеми. Важливим чинником функціонування соціокультурного простору Дрогобиччини є вокально-хорове мистецтво, початок формування якого сягає початку ХХ століття. Визначним явищем у культурно-музичному житті Дрогобича стало заснування та діяльність хорового колективу «Дрогобицький Боян». Свою лепту у становлення вокалістики Дрогобиччини вносили професійні та аматорські солісти, які були учасниками хору «Дрогобицький Боян» (Теоділь Дуб, Магдаліна Жук-Созанська, Марія Покотило, Софія Менцінська, Володимир Сольчаник та інші), або давали сольні концертні виступи (Модест Менцінський, Ольга Лепкова-Іванчук, Олександра Любич-Парахоняк). Репертуарний список концертів як хорових колективів, так і солістів, склався із творів світової класичної музики (Орландо Лассо, Г.-Ф. Гендель, Й. С. Бах, Дж. Верді тощо) та українських композиторів (Дм. Бортнянський, М. Вербицький, М. Лисенко, В. Барвінський, К. Стеценко та ін.) (Боженський, 2024).

Активна творча діяльність хорових колективів як от «Дрогобицький Боян», «Бескид», «Верховина», «Гаудеамус», «Легенда» викликала необхідність появи нових, оригінальних творів. Під впливом локальних соціокультурних традицій дрогобицькі композитори надають перевагу у своїй творчості вокально-хоровим жанрам, будучи при цьому активними учасниками хорових колективів, перш за все – диригентами. До яскравих митців Дрогобиччини другої половини ХХ ст. належить Степан Стельмащук (1925–2011), талант якого розкрився у різних іпостасях: диригент-хормейстер, композитор, музикант-педагог, вчений фольклорист, дослідник-музикознавець, активний подвижник на ниві української культури, засновник і керівник народної чоловічої хорової капели «Бескид». Основну частину творчого доробку митця становлять хорові твори на тексти Т. Шев-

ченка, П. Грабовського, Б. Грінченка, В. Сосюри, М. Шалаги (Бурбан, 2007: 544).

Яскравий слід залишив в історії музичного мистецтва Дрогобиччини Роман Сов'як (1939–2007) – довголітній керівник і головний диригент чоловічої хорової капели «Бескид», композитор, науковець, публіцист, культурний і просвітянський діяч, професор ДДПУ імені І. Франка, член НСКУ Дрогобицького осередку. Пріоритетним жанром для композитора був вокально-хоровий, що зумовлено його активною діяльністю на диригентській ниві. У творчому доробку митця є незначна кількість солоспівів на слова М. Шашкевича, Т. Шевченка, С. Руданського, Б. Лепкого, В. Сосюри, написаних переважно з нагоди ювілейних дат.

З дрогобицьким музично-професійним життям тісно пов'язана діяльність композитора, науковця, культуролога Олександра Опанасюка (нар. 1959 р.). Левову частку його мистецького життя займають наукові інтереси: мистецтвознавство, культурологія, філософія, психологія мистецтва, розвиток світової культури. До композиторської діяльності О. Опанасюк звертається епізодично, при цьому значна частина творів знаходиться в рукописах. Камерно-вокальний жанр представлений збіркою солоспівів «Твори для голосу і фортепіано», яка була опублікована у 1998 р. (Опанасюк, 1998).

Серед плеяди сучасних митців не тільки Дрогобиччини, але й Львівщини, яскраво виділяється постать Миколи Ластовецького (нар. 1947 р.) – композитора, педагога, музикознавця, музично-громадського діяча, члена Національної спілки композиторів України, Спілки театральних діячів України, голови науково-культурологічного товариства імені В. Барвінського. М. Ластовецький є автором музичних творів у різних жанрах – симфонічному, вокально-симфонічному, інструментальному, музики до театральних вистав, а також камерно-вокальної музики.

Аналіз досліджень. Композиторська діяльність Миколи Ластовецького викликає зацікавленість у багатьох музикознавців Львівщини (Н. Дика, І. Бермес, В. Грабовський, Н. Мойсеєнко, З. Лельо, З. Ластовецька-Соланська, О. Німилевич та інші). Більшість наукових досліджень присвячено фортепіанній, хоровій, вокально-інструментальній та симфонічній музиці – творам, які є пріоритетними у творчому доробку митця і є проявом поєднання традиційності та новаторства у композиторському письмі.

Камерно-вокальна музика М. Ластовецького не набула детального аналізу у дослідників його творчості. Невеликі анотації зроблені професором кафедри академічного співу ЛНМА ім. Миколи Лисенка Людмилою Божко до двох ранніх солоспівів композитора «Ой, льонок» та «Над колискою» (на слова Янки Купала) і які увійшли у збірник-хрестоматію «Український романс» (Божко, 2005: 133, 140). Один з кращих зразків вокальної творчості М. Ластовецького «Покаянний псалом» розглядається доценткою кафедри методики музичного виховання і диригування Інституту музичного мистецтва ДДПУ ім. І. Франка Л. Ластовецькою в контексті музикознавчого аналізу кантати «Псалми Давида» (Ластовецька, 2006: 43–47).

Мета статті – проаналізувати вокальні композиції Миколи Ластовецького, звертаючи увагу на особливості форми та специфіку засобів музичної виразовості – гармонії, фактури, ладотонального та мелодичного розвитку, розглянути місце і роль вокальних жанрів у творчості композитора, їх місце у функціонуванні вокалістики Дрогобиччини.

Виклад основного матеріалу. Микола Ластовецький – композитор, заслужений діяч мистецтв України, член НСКУ, лауреат міжнародної премії ім. Семена Гулака-Артемівського (2014), літературно-мистецької премії імені Юрія Дрогобича (2022), премії імені Станіслава Людкевича (2022), премії імені Віктора Косенка (2023), доцент кафедри музикознавства та фортепіано Інституту музичного мистецтва ДДПУ ім. І. Франка, викладач музично-теоретичних дисциплін ДМФК ім. В. Барвінського, музикознавець, музично-громадський діяч. Композиторський доробок М. Ластовецького представлений творами у різних жанрах – симфонічному, вокально-симфонічному, камерно-інструментальному, фортепіанному, хоровому, музикою до театру. Вокальні композиції митця були написані під час навчання на теоретичному відділі у Хмельницькому музичному училищі (1967–1970 рр.) та у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка (сьогодні – ЛНМА) у

класі композиції Романа Сімовича (1971–1976 рр.). Це – солоспіви «Плине білий човник» (1967, слова Лесі Українки), «Восени» (1968, слова Володимира Самійленка), «Розквітали квіти» та «Осінь» (1969, слова Павла Грабовського), «Хтось ударив без жалю» (1970, слова Олександра Олеса), «Згасає день» (1970, слова Дмитра Загули), «З вікна» (1970, слова Василя Симоненка), «П'ять солоспівів на слова Василя Чумака» (1971), «А я у гай ходила» (1973, слова Павла Тичини). Ці твори стали першою творчою спробою композитора у царині вокальної музики, але не отримали концертного виконання.

Більш відомими є два солоспіви «Ой, льонок» та «Над колискою» на слова білоруського поета Янки Купали (переклад Андрія Малишка). Обидва солоспіви увійшли в навчальний посібник «Український романс», упорядкований Людмилою Божко (Божко, 2005). Солоспіви були створені у 1980 році. Пісня «Ой, льонок» написана у куплетно-варіаційній формі, де куплет має просту двочастинну форму типу «заспів – приспів». Композитор вдало застосовує форму варіацій на витриману мелодію (*soprano ostinato*). У всіх трьох куплетах незмінною залишається мелодична лінія, в якій чітко простежується народна основа. Зміна фортепіанного супроводу відображає настроєві зміни поетичного змісту. Так споглядальний характер першого куплета «У ранковій синь-імлі» створюється завдяки прозорій фактурі, ланцюгу паралельних квінт у супроводі фортепіано, витриманим звукам у верхньому регістрі, на які нашаровуються розкладені арпеджіо. Приспів вводить яскравий контраст: на зміну меланхолійній тональності мі мінор з'являється паралельний Соль мажор (що типово для народних пісень). Приспів створює нову образну сферу: це алюзія на танцювальну польку, в якій своєрідної терпкості надає підкреслення синкопою остинатно повторюваного інтервалу секунда. У другому куплеті розкривається психологічний стан дівчини, яка тужить за коханим Михасиком-Польовиком: «серце билося в нуді, білий цвіт мені поник». Третій куплет стає своєрідною кульмінацією. У фактурі поєдналися фонічні переплетення стрічкового руху квінт та передзвони гармонічної вертикалі. Характерним моментом є наявність остинатно повторюваного інтервалу секунди як згадка про пережиті страждання. Транспонування приспіву на секунду вище ще більше підкреслює піднесений настрій останнього куплета. Завдяки майстерній композиторській техніці Микола Ластовецький перевтілює невибагливу поетичну основу у «психологічний образок».

У солоспіві «Над колискою» можна простежити ознаки зрілої творчості М. Ластовецького. Це – звернення до складних композиційних структур, вишукана гармонічна мова, багатство фактурного викладу. Солоспів розпочинається фортепіанним вступом, у фактурі якого розмежовуються імітація погойдування колиски, низхідні інтонації паралельних терцій і остинатна ритмічна фігура в басу, що у поєднанні із повільним темпом *Adagio*, «розмитою» тональністю створює відчуття безвиході, глибокої печалі. Відгуком на цей стан звучить сольний заспів «Спи, маленький мій синочку!». Повернення тематичного матеріалу фортепіанного вступу стає обрамленням побудови. Вступ виконує функцію своєрідного епіграфу до подальшого розгортання змісту.

У першій частині А композитор основну увагу звертає на зміст слів матері «Спи, ще нічка повна цвіту», і тому фактура супроводу – прозора, викладена розкладеними акордами у верхньому регістрі. Партія солістки – спокійна, врівноважена завдяки рівномірному чергуванню тривалостей, плавній мелодичній лінії. Середня частина В стає різким контрастом до попереднього стану ілюзорного спокою. Зміна тональності з Ля мажору на ля мінор, пришвидшений темп (*Moderato*), мелодекламація вокальної лінії створюють образ стривоженої матері, яка переживає за майбутню долю своєї дитини. У зв'язуючій побудові, яка веде до репризи, відчуття приреченості посилюється поліритмією у фортепіанному супроводі у поєднанні із гармонічною збільшеною секундою. Реприза солоспіву «Спи, маленький мій синочку» синтезує попередній музичний виклад. Мелодична лінія є точним повторенням партії солістки із першої частини. У фортепіанному супроводі поєднались фігураційний рух шістнадцятками, низхідні хроматичні лінії, заколисуючі вісімки. Тривога відійшла на задній план, але нікуди не поділася. Солоспів «Над колискою» займає достойне місце серед «колискових» Ст. Людкевича, Я. Степового, В. Барвінського, М. Скорика.

Надалі композиторська увага Миколи Ластовецького зосереджується на написанні цікавих і самобутніх зразків у царині симфонічної, вокально-інструментальної, хорової та фортепіанної музики. Із вокальних зразків, які привертають увагу, є «Покаянний псалом» із кантати «Псалми Давида».

Кантата «Псалми Давида» була створена М. Ластовецьким у 2000 році на замовлення єпископа Самбірсько-Дрогобицької єпархії Юліана Вороновського з нагоди 2000-ліття від Різдва Христового. Творча робота композитора тривала

протягом липня – серпня 2000 року. Кантата вперше прозвучала 2 вересня 2000 року і її виконання було приурочене відкриттю пам'ятника на відзначення 2000-ліття Різдва Христового.

Для написання кантати М. Ластовецький обрав переклад Давидових псалмів, зроблений ченцями Студитського уставу (Ластовецька, 2006: 44). У Святому Письмі псалми поділяються на 10 груп, а у виданні ченців вони групуються таким чином: пісні-прослави Бога; псалми-подяки (як особисті, так і всенародні); плачі-голосіння з приводу якогось лиха (особисті чи спільні) з благанням про Божу опіку й допомогу; царські псалми, що їх проказував сам цар, або народ за царями; решта псалмів – історично-повчального характеру (Ластовецька, 2006: 44).

Кантата М. Ластовецького «Псалми Давида» складається із семи частин: «Прослави», «Благослови», «Подяка», «Покаянні», «Прохальні», «Блаженні», і фінальна частина – «Прослави». Концентрацією психологічного стану, драматичною кульмінацією кантати є «Покаянний псалом», написаний на текст псалма 38.

Псалом 38 – це філософське міркування про життя, його швидкоплинність, роздуми про місце людини. Богослови вважають, що псалом 38 був написаний царем Давидом наприкінці свого життя. Він звертається до Господа із проханням дати відповідь: скільки йому ще залишилося жити, щоб без жалю залишити життя. Цар Давид прагне завершити всі справи, виправити допущені помилки, вирішити всі конфлікти, припинити суперечки. Ці міркування царя лягли в основу пісні-роздум, яка була навіяна мудрістю, що прийшла з роками.

«Покаянний псалом» складається із декількох контрастних розділів, які можна розглядати як контрастно-складену форму. Кожен розділ несе відповідне смислове навантаження і відповідає поетичному текстові псалма, має свою композиційну структуру.

Перший розділ *Lento* – мелодизований речитатив в характері псалмодії. Це – звернення до Бога про помилування: «Господи, не суди мене гнівом своїм». Ритмічний малюнок вільний (нерівномірне чергування тривалостей) і відповідає емоційному стану поетичного тексту. Можна зауважити дві контрастні ритмічні лінії: перша фраза більш активна (пунктирний ритм, тріолі, вісімки і шістнадцяті), друга – більш спокійна і врівноважена (четвертні і вісімки).

Розділ складається із двох частин А і А₁. Перша частина А (8 тактів) розпочинається у ре мінорі і завершується чітким каденційним зворотом в До мажорі: D – D₉ – Т. В гармонічній мові зустрічаються еліптичні звороти, які передають

болісний стан стривоженої душі, що шукає заспокоєння у зверненні до Бога (нерозв'язані D_7 у Фа мажорі, Ci -бемоль мажорі, ля мінорі).

Друга частина A_1 є варіаційним повторенням першої частини. В мелодичній лінії першої фрази ритмічний малюнок активізується завдяки появі дрібних тривалостей (32-і), які передають афектний стан душі (герой пояснює причину звернення до Бога: «Бо провини мої переросли мою голову»). В гармонічній мові відбувається перегармонізація мелодичної лінії. Частина A_1 завершується на D_9 в тональності ля мінор.

II розділ *Sostenuto* розкриває розпач і безвихідь героя: «Ридаю від стогону серця свого». Приречений стан душі підкреслюється триразовим остинатним проведенням двотактової фрази. В басу панує органний пункт на звуці «фа», який з'являється на сильній долі у кожному такті. Різкі зміни динаміки, контрастні протиставлення регістрів, тремоло акордів, ускладнена гармонічна мова – все це покликано передати суть слів «опустила мене моя сила».

III розділ *Allegretto* – розповідь про ворогів, які «розставили тенета і чатують на душу». В основі музичного розвитку лежить однотова фраза та її варіантні проведення. Остинатний тріольний рух передає схвильовану розповідь про ворогів. Драматизм розповіді підкреслюється інтервалом висхідної збільшеної кварта, яка не отримує розв'язання (до – фа[#]). Фраза варіюється у наступних проведеннях, повторення її на секунду вище посилює емоційний щемливий стан душі оповідача. До «лейтінтервалу» збільшеної кварта додаються збільшені секунди.

Невелика зв'язуюча побудова із чітким каденційним зворотом в основній тональності ре мінор ($K_4^6 - D - t$) вводить наступний розділ *Lento* – репризу першого розділу. Це – звернення до Бога із надією про покуту: «Бо на Тебе надіюсь я, Господи». Майже точно повторюється перший розділ «Покаянного псалму».

V розділ *Allegro assai* несе у творі подвійне навантаження. Він є кульмінаційним у процесі розвитку як музичного, так і смислового викладу. В композиційній логіці побудова відіграє роль великої зв'язки-інтермецо до заключного розділу. Це – слізне прохання-розпач «Не покинь мене, о Господи». V розділ стає своєрідним «ляментом»: в основі мелодичної лінії лежить двотактова фраза, в якій остинатно звучить низхідна секунда – інтонація плачу. Фраза проводиться ще тричі, щоразу на секунду вище, посилюючи напруження. Виклад тематичного матеріалу проходить на фоні домінантового органного пункту в ля мінорі. В ритмічний малюнок органного пункту вплітається ости-

натна інтонація плачу. Розділ веде до заключного розділу «Покаянного псалму».

Заключний VI розділ *Andante* – заспокоєння і надія на Божу милість. Розділ стає ліричною кульмінацією твору і виконує роль коди (Ластовецька, 2006: 48). Після розпачливого драматизму попередніх розділів в душі настає заспокоєння і надія на Боже милосердя. Мелодична лінія носить ознаки романсу завдяки типовій для цього жанру інтонації: висхідна секста від V до III ступеня. Розділ має чітку форму великого періоду повторної будови (8+8) і закінчується повним каденційним зворотом ($III_5^6 - K_4^6 - D_7 - t$) в тональності ля мінор. У фактурі чітко розмежовуються виразна наспівна мелодія і витримані гармонічні вертикалі супроводу.

«Покаянний псалом» М. Ластовецького є зразком нового прочитання сучасним українським композитором сакральних текстів. Поєднуючи у своєму творі модерні засади гармонії, різкі тональні зрушення, різкі зміни динаміки, контрастні протиставлення регістрів, фактурні особливості із традиційними формами розгортання музичного тексту, композитор досягає глибини розкриття внутрішнього психологічного стану розповідача, і наближує «Покаянний псалом» до арій-*lamento* XVII–XVIII ст.

Першою виконавицею «Покаянного псалма» була викладач циклової комісії «Спів» Дрогобицького музичного фахового коледжу Валентина Білас (мецо сопрано).

Висновки. Вокальна творчість М. Ластовецького, не зважаючи на її малочисельність, є цікавою і самобутньою. Перші зразки камерної вокальної музики композитора близькі за стилем до солоспівів К. Стеценка, В. Барвінського, Ст. Людкевича. В них формувалася мелодико-гармонічна мова композитора як домінуючий фактор у розкритті образної сфери поетичного тексту. Цей композиторський метод М. Ластовецький успішно застосував і застосовує у своїх хорових творах, хорових обробках народних пісень, у кантатах.

Вершиною вокальної творчості М. Ластовецького беззаперечно став «Покаянний псалом», в якому композитор поєднав модерні засади гармонії, різкі тональні зрушення, різкі зміни динаміки, контрастні протиставлення регістрів, фактурні особливості із традиційними формами розгортання музичного тексту, досягаючи глибини розкриття внутрішнього психологічного стану розповідача.

«Покаянний псалом» має право зайняти достойне місце в репертуарному списку професійних солістів-виконавців поряд із сучасними сакральними музичними композиціями, серед яких твори К. Пендерецького, М. Кузана, В. Камінського, О. Козаренка, Ю. Ланюка, В. Польової, М. Скорика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боженський А. Вокалістика Дрогобича міжвоєнного періоду: виконавці та репертуар. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред. М. Пантюк та ін. Вип. 82, том 1. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 102–107.
2. Божко Л. Український романс. Хрестоматія: Навчальний посібник. Львів : ЛНМА ім. М. Лисенка, 2005. 196 с.
3. Бурбан М. Українські хори та диригенти. Дрогобич : Посвіт, 2007. 672 с.
4. Грабовський В., Фільц Б. Опанасюк Олександр Петрович. *Українська музична енциклопедія* / Гол. редактор Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2016. Том 4. С. 427–428.
5. Ластовецька Л. Кантата «Псалми Давида» Миколи Ластовецького: спроба аналізу. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Серія: Мистецтвознавство*. 2006. Вип. 2 (17). С. 43–47.
6. Ластовецька-Соланська З. Творчість композитора Миколи Ластовецького в контексті музичного життя міста Дрогобича. *Вісник КНУКіМ. Серія : Мистецтвознавство*, 47. С. 52–60. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.47.2022.269560>
7. Ластовецький М. «Над колыскою» (слова Я. Купали). *Божко Л. Український романс*. Хрестоматія: Навчальний посібник. Львів : ЛНМА ім. М. Лисенка, 2005. С. 140–149.
8. Ластовецький М. «Ой, льонок» (слова Я. Купали). *Божко Л. Український романс*. Хрестоматія: Навчальний посібник. Львів : ЛНМА ім. М. Лисенка, 2005. С. 133–139.
9. Ластовецький М. Псалми Давида. Кантата для солістів, мішаного і дитячого хорів та симфонічного оркестру. *Партитура. Навчальний посібник* / Ред.-упор. Л. Ластовецька. Дрогобич : Посвіт, 2021. 124 с.
10. Опанасюк О. Твори для голосу і фортепіано. Львів-Дрогобич : Вимір, 1998. 36 с.
11. Псалом 38: значення і тексти. <https://vitaimo.com/psalom-38-pokayannya-i-duhovne-ochyshhennya/>.
12. Сов'як Р. Калинова Галичина: солоспіви / Р. Сов'як; упор. М. Логойда; Львів : Спів Митуси, 1997. 60 с.
13. Швець Н.. Вступна стаття до збірника О. Опанасюка «Твори для голосу і фортепіано». Львів-Дрогобич : Вимір, 1998. С. 3–4.

REFERENCES

1. Bozhenskyi, A. (2024). Vokalistyka Drohobycha mizhvoiennoho periodu: vykonavtsi ta repertuar [Vocals of Drohobych in the interwar period: performers and repertoire]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka* / red. M. Pantiuk ta in. Vyp. 82, tom 1. Drohobych : Vydavnychiy dim «Helvetyka». S. 102–107. [in Ukrainian].
2. Bozhko, L. (2005). *Ukrainskyi romans. Khrestomatiia: Navchalnyi posibnyk [Ukrainian Romance. Reading Compendium: Textbook]*. Lviv : LNMA im. M. Lysenka. 196 s. [in Ukrainian].
3. Burban, M. *Ukrainski khory ta dyryhenty [Ukrainian choirs and conductors]*. Drohobych : Posvit, 2007. 672 s. [in Ukrainian].
4. Hrabovskyi, V., Filts, B. Opanasiuk Oleksandr Petrovych [Opanasyuk Oleksandr Petrovych]. *Ukrainska muzychna entsyklopediia* / Hol. redaktor H. Skrypnyk. Kyiv : IMFE, 2016. Tom 4. S. 427–428. [in Ukrainian].
5. Lastovetska, L. Kantata «Psalmy Davyda» Mykoly Lastovetskoho: sprobna analizu [Cantata "Psalms of David" by Mykola Lastovetsky: an attempt at analysis]. *Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka ta Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. Chaikovskoho. Serii: Mystetstvoznnavstvo*. 2006. Vyp. 2 (17). S. 43–47. [in Ukrainian].
6. Lastovetska-Solanska, Z. Tvorchist kompozytora Mykoly Lastovetskoho v konteksti muzychnoho zhyttia mista Drohobycha [The work of composer Mykola Lastovetsky in the context of the musical life of the city of Drohobych]. *Visnyk KNUKIM. Serii : Mystetstvoznnavstvo*, 47. S. 52 – 60. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.47.2022.269560> [in Ukrainian].
7. Lastovetskyi, M. «Nad kolyskoiu» (slova Ya. Kupaly). Bozhko L. *Ukrainskyi romans ["Above the Gradle"]*. Khrestomatiia: Navchalnyi posibnyk. Lviv : LNMA im. M. Lysenka, 2005. S. 140–149. [in Ukrainian].
8. Lastovetskyi, M. «Oi, lonok» (slova Ya. Kupaly). Bozhko L. *Ukrainskyi romans ["Oh, honey"]*. Khrestomatiia: Navchalnyi posibnyk. Lviv : LNMA im. M. Lysenka, 2005. S. 133–139. [in Ukrainian].
9. Lastovetskyi, M. *Psalmy Davyda. Kantata dlia solistiv, mishanoho i dytiachoho khoriv ta symfonichnoho orkestru [Psalms of David. Cantata for soloists, mixed and children's choirs and symphony orchestra]*. Partytura. Navchalnyi posibnyk / Red.-upor. L. Lastovetska. Drohobych : Posvit, 2021. 124 s. [in Ukrainian].
10. Opanasiuk, O. *Tvory dlia holosu i fortepiano [Works for voice and piano]*. Lviv-Drohobych : Vymir, 1998. 36 s. [in Ukrainian].
11. *Psalom 38: znachennia i teksty [Psalm 38: meaning and lyrics]*. <https://vitaimo.com/psalom-38-pokayannya-i-duhovne-ochyshhennya/>. [in Ukrainian].
12. Soviak, R. *Kalynova Halychyna: solospivy [Kalinova Galicia: solo songs]* / R. Soviak; upor. M. Lohoida; Lviv : Spiv Mytusi, 1997. 60 s. [in Ukrainian].
13. Shvets, N.. Vstupna stattia do zbiryka [Introductory article] O. Opanasiuka «Tvory dlia holosu i fortepiano». Lviv-Drohobych : Vymir, 1998. S. 3–4. [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 28.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025